

ΜΑΝΤΙΝΑΔΕΣ

**ΠΑΛΙΟΙ ΚΑΛΟΙ ΜΕΡΑΚΛΗΔΕΣ ΤΩΝ
ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ, 1991:**

**ΤΡΑΓΟΥΔΙ: ΜΙΧΑΛΟΣ, ΓΙΑΛΑΦΤΗΣ,
ΣΩΠΑΤΟΚΩΣΤΑΣ, ΠΟΛΟΜΑΝΩΛΗΣ, ΠΟΛΙΟΣ.**

ΛΥΡΑ: ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΑΕΡΑΚΗΣ.

ΛΑΓΟΥΤΟ: ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ.

ΒΙΝΤΕΟ: https://www.youtube.com/watch?v=C_cBJZKaeOo

ΣΤΙΧΟΙ:

Γυναίκα του εγωισμού είσαι και δε μ'αρέσεις
όσο ψηλά και να πετάς στα χαμηλά θα πέσειςΠολομανώλης

όμορφη είναι και μπορεί πολλοί να τη γατούνε
μα σα τη πλησιάσουνε δε θένε να τη δούνεΣωπατόκωστας

γυναίκας μη θαρεύεσαι όρκο κια νε σου πάρει
αντίς να κρύψει μυστικό το βγάνει στο ντελάληΜίχαλος τ Γρυλιό

όμορφη είσαι και μπορεί να το καταλαβαίνεις
δεν είσαι όμως ικανή άνθρωπο να προσβέλνεις..... Πολομανώλης

για το χατήρι μιας ξανθιάς να μη τζη το χαλάσω
ποτέ μου δε παντρεύγομαι μόνο έτσι θα γεράσωΣωπατόκωστας

εβάλε παλι η ξανθιά βραχιόλια δαχτυλίδια
μα πιο καλλιιά η μελαχρινή για δε βάνει στολίδια.... Πολομανώλης

θεε μου και ρίξε μια φωθιά οι άσπρες να καούνε
να βρούνε και οι μελαχρινές καιρό να παντρευτούνε....Σωπατόκωστας

μελαχρινή μου κοπελιά καμάρι του κυρού σου
κοντό και σ'έχω στη γκαρδιά μ'έχεις και συ στο νου σου.. Πολομανώλης

φέυγω κι ορκίζομαι στο θιο τον όρκο να πατήσω
τα πεισματα σου είναι αφορμή και θα σε παρατήσωΜίχαλος τ Γρυλιό

εγώ αν κλαίω κι αν πονώ κανένα δε πειράζω
στο κόσμο εγεννήθηκα καρδιές να δοκιμάζω ...Πολομανώλης

είναι στο κόσμο περιπό στο κόσμο για να ζήσω
μα αφού δε θέλει η τύχη μου χαρές για αποκτήσω ..Μίχαλος τ Γρυλιό

εγώ κι αν έχω βασάνα γατέχω και τα χώνω
μα συ δακρύζεις φανέρα και πρόδωσες το πόνο... .Γιαλάφτης

κάθε φιλί σου ναι καλλιιά ξανθομαλλούσα κόρη
αππο τρεχούμενο νερό το δροσερό στα όρη..... Γιαλάφτης

Η μαντινάδα, ή **πατινάδα** ή **κοτσάκι** είναι ποίημα που αποτελείται από δυο στίχους που συνήθως είναι δεκαπεντασύλλαβοι σε ομοιοκαταληξία ή και τέσσερα ημιστίχια που δεν ομοιοκαταληκτούν απαραίτητα. Αποτελεί μέσο αυθόρμητης λαϊκής έκφρασης σε αρκετά μέρη της Ελλάδας, κυρίως όμως ως κατηγορία του νησιώτικου ελληνικού τραγουδιού στην Κρήτη, που είναι ξακουστή για τις μαντινάδες της.

Αυτό το είδος της έμετρης λαϊκής έκφρασης στις Κυκλάδες και ιδιαίτερα στην Απείρανθο της Νάξου λέγεται "κοτσάκι" (π.χ. "Με κοτσάκια φανερώνω, / της αγάπης μου τον πόνο!") Αντίστοιχα ονόματα αυτού του είδους είναι επίσης τα λιανοτράγουδα, οι ρίμες, οι παρόλες τα "στιχάκια" ή τα "δίστιχα" άλλων περιοχών της Ελλάδας.

Ειδικότερα, η κρητική μαντινάδα διακρίνεται για την ιδιόζουσα έκφραση, το μεστό της φράσης και αντανακλά τα αισθήματα, τη σκέψη και τη ζωή του κρητικού λαού. Αντλεί τη θεματολογία της από ποικίλους τομείς και ανάλογα διακρίνονται σε σκωπτικές μαντινάδες, ερωτικές, ευκαιριακές και φιλοσοφικές. Είτε ως φιλοσοφία, είτε εκφράζοντας παράπονο, η μαντινάδα επί αιώνες συνοδεύει τους Κρητικούς σε όλες τους τις στιγμές και στις εκδηλώσεις, στο σημείο που όσοι δεν είναι από την Κρήτη την θεωρούν αποκλειστικά κρητική ποιητική δημιουργία.

Το όνομα "μαντινάδα" θεωρείται εξελληνισμένος τύπος του ενετικού "mantinada" που είναι ταυτόσημο με το ιταλικό "mattinata". Όμως αυτό το είδος υπήρχε και προ της Ενετοκρατίας όπως αποδεικνύεται σε βυζαντινό χειρόγραφο του 15ου αιώνα όπου περιέχονται τα "Καταλόγια" (βυζαντινά λαϊκά νυκτερινά τραγούδια) τα οποία και είναι μαντινάδες όπως για παράδειγμα τα δύο ακόλουθα βυζαντινά:

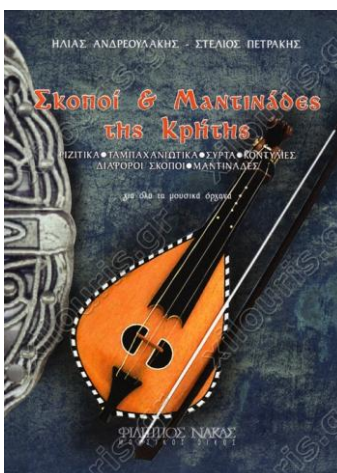
*Εφές επερνοδιάβαινα, κόρη, εκ της γειτονιάς σου
κι η γειτονιά σου μ' ήγνοιωσεν και συ κόρη εκοιμάσου.(!)
Όλοι δοξεύουν μ' άρματα, όλοι με τα δοξάτια (αντί δοξάρια)
κι εσύ εκ το παραθύρι σου δοξεύεις με τα μάτια. (!)*

Αλλά και στην ελληνική αρχαιότητα παρατηρούνται τέτοια άσματα, του αρχαίου "κώμου" των υπερέυθιμων που κατά ομάδες μετά από γλέντι (ευωχία) περιερχόμενοι τους δρόμους τραγουδούσαν «εκωμαδούν» τα αισθήματά τους κάτω από τα παράθυρα των εκλεκτών τους. Χαρακτηριστικό το δίστιχο του αλεξανδρινού ποιητή Καλλίμαχου που αποκαλεί την καλή του Κωνώπιον:

*Ούτως υπνώσαιοι, Κωνώπιον ως εμέ ποιείς
κοιμάσθαι ψυχροίς τοίσδε παρα προθύροις
(=Έτσι νάδινε ο Θεός να κοιμάσαι κι εσύ Κωνώπιον όπως
κι εμένα με κάνεις να ξαγρυπνώ μπρός στα κρύα σου παράθυρα)*

Συνεπώς ως είδος λαϊκού τραγουδιού φέρεται να είναι αρχαίο ελληνικό.

Περισσότερα: <http://www.mantinada.gr/>

Κρητική Λύρα.